

ถอดรหัสผู้ส่งออกไทยไปสหรัฐฯ...วิเคราะห์ผ่านมุมมอง Microperspective

โดย ฝ่ายวิจัยธุรกิจ

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM BANK)

ภูมิทัศน์การค้าโลกตกอยู่ในความไม่แน่นอนอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน นับตั้งแต่สหรัฐฯ ประกาศมาตรการภาษีตอบโต้ (Reciprocal Tariffs) กับประเทศคู่ค้าเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2568 สร้างแรงสั่นสะเทือนแก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ในส่วนของประเทศไทยเองอยู่ระหว่างเตรียมเจรจากับสหรัฐฯ ซึ่งมีสัญญาณออกมาในเชิงบวกมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตาม ท่าทีของสหรัฐฯ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ยากที่จะคาดเดา ต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

วิกฤตการณ์ในครั้งนี้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคส่งออกที่เป็นเครื่องยนต์สำคัญของเศรษฐกิจไทย โดยในภาพใหญ่มูลค่าส่งออกไปสหรัฐฯ มีสัดส่วนเกือบ 20% เพื่อให้เห็นจำนวนและโครงสร้างของกลุ่มผู้ส่งออกที่มีแนวโน้มได้รับผลกระทบโดยตรง ฝ่ายวิจัยธุรกิจ EXIM BANK จึงประมาณการและวิเคราะห์ข้อมูลผู้ส่งออกไทยไปสหรัฐฯ ในระดับ Firm Level (ประมาณการจำนวนผู้ส่งออกไปสหรัฐฯ จากฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ โดยคำนวณจากผู้ส่งออกใน Top 50 สินค้าส่งออกไปสหรัฐฯ ที่เป็นนิติบุคคล จึงไม่ได้ครอบคลุมจำนวนผู้ส่งออกไปสหรัฐฯ ทั้งหมด แต่หากคิดในมิติมูลค่าจะครอบคลุม 94% ของมูลค่าส่งออกไปสหรัฐฯ) พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

- **ผู้ส่งออกไปสหรัฐฯ นับเป็นกลุ่มใหญ่ มีสัดส่วนเกือบ 1 ใน 4 ของผู้ส่งออกทั้งหมด** จำนวนผู้ส่งออกไปสหรัฐฯ มีราว 5,300 ราย หรือ 23% ของผู้ส่งออกทั้งระบบ สอดคล้องกับมิติเชิงมูลค่าที่ตลาดสหรัฐฯ เป็นตลาดส่งออกอันดับ 1 มีสัดส่วนถึง 18% ของมูลค่าส่งออกรวม มีเม็ดเงินส่งออกเกือบ 55,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2567 ขณะที่ในส่วนของขนาดกิจการของผู้ส่งออกพบว่า เป็น Micro, Small, Medium (MSMEs) มากที่สุดด้วยสัดส่วน 61% ขณะที่ผู้ส่งออกรายใหญ่มีสัดส่วน 39%

- **1 ใน 3 ของผู้ส่งออกล้วนนี้มีความอ่อนไหวต่อตลาดโลก** เนื่องจากเป็นกิจการที่เน้นทำตลาดต่างประเทศเป็นหลัก พึ่งพารายได้จากการส่งออกสูงถึง 91-100% ของรายได้รวม ทำให้เมื่อตลาดโลกผันผวนจึงอาจได้รับผลกระทบโดยตรงมากกว่ากิจการที่ทำการค้าควบคู่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยกลุ่มที่พึ่งพาตลาดต่างประเทศสูงพบว่า เป็น SMEs ถึง 70% กลุ่มนี้จึงควรให้ความสำคัญอย่างมากกับการกระจายตลาดส่งออกให้มีความหลากหลายทั้งประเทศและภูมิภาค รวมถึงกระจายการเชื่อมโยง Value Chain ในหลายห่วงโซ่ทั้งกลุ่มตลาดหลักและตลาดใหม่ เพื่อช่วยให้กิจการยืดหยุ่นและมี Buffer รองรับความผันผวนในรูปแบบต่าง ๆ

- **ผู้ส่งออกรายใหญ่ส่งออกสินค้าชั้นกลาง ส่วน SMEs ส่งออกสินค้าสำเร็จรูป** ผู้ส่งออกรายใหญ่ส่งออกสินค้าในกลุ่มส่วนประกอบและเครื่องมืออุปกรณ์ โดยกลุ่มสินค้าที่มีจำนวนผู้ส่งออกมากเป็นอันดับต้น ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์พลาสติก เครื่องจักรและส่วนประกอบ เหล็ก ชิ้นส่วนรถยนต์ ยางล้อรถยนต์ แต่หากพิจารณาในมิติมูลค่าจะเห็นว่า สินค้าที่มีมูลค่าส่งออกอันดับ 1 เป็นคอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน โดยผู้ส่งออกในกลุ่มนี้เป็นรายใหญ่และมีจำนวนไม่มาก ขณะที่ผู้ส่งออก SMEs มักส่งออกสินค้าในกลุ่มสินค้าสำเร็จรูป โดยเฉพาะอัญมณีและเครื่องประดับ เฟอร์นิเจอร์ เครื่องนุ่งห่ม

ผู้ส่งออกปศุสัตว์ฯ ส่วนใหญ่ส่งออกสินค้าประเภทเดียวเป็นหลัก คิดเป็น 64% ของทั้งหมด ส่วนกลุ่มที่ส่งออกสินค้าหลายประเภท เช่น ตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไปมีราว 20% ซึ่งผู้ส่งออกกลุ่มนี้อาจได้รับผลกระทบน้อยกว่าเนื่องจากสามารถใช้รายได้จากสินค้าอื่น ๆ มาชดเชยหากสินค้าบางรายการถูกเก็บภาษี ขณะที่อีก 80% ของผู้ส่งออกที่ส่งออกสินค้าเพียง 1-2 ประเภทควรเร่งหาตลาดใหม่เพื่อทดแทนตลาดสหรัฐฯ

• ผู้ส่งออกส่วนใหญ่อยู่ในเมืองเศรษฐกิจและโซนอุตสาหกรรม เกือบ 90% อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภาคตะวันออก โดยเฉพาะชลบุรีและระยอง ซึ่งสามารถเข้าถึงการช่วยเหลือภาครัฐได้เร็ว ขณะที่ผู้ส่งออกที่เหลืออีกราว 10% กระจายอยู่ในภูมิภาคอื่นตามเมืองเศรษฐกิจในแต่ละภาค เช่น อุดรธานี เชียงใหม่ สงขลา นครราชสีมา โดยลักษณะการกระจุกตัวเชิงพื้นที่ของผู้ส่งออกปศุสัตว์ฯ เป็นไปในรูปแบบเดียวกับผู้ส่งออกทั้งระบบที่มีกระจุกตัวอยู่ใน 2 พื้นที่หลักข้างต้นเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้ส่งออกปศุสัตว์ฯ ที่คาดว่าจะ เป็นกลุ่มแรก ๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เป็นกลุ่มใหญ่ถึงเกือบ 1 ใน 4 ของผู้ส่งออกทั้งหมด และหากรวม Supply Chain ด้วย ก็ยังมีจำนวนมากและทวีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภาคส่งออกของประเทศ ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากรายได้ที่ลดลงและต้องหาตลาดใหม่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงเร่งระดมให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในหลายด้าน ทั้งการให้คำปรึกษาและข้อมูลสำหรับการขยายตลาดส่งออกใหม่ ๆ การวางแผนเส้นทางโลจิสติกส์ท่ามกลางข้อจำกัดต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนทางการเงินอย่างครบวงจร เพื่อมุ่งหวังให้ภาคส่งออกของประเทศสามารถเดินหน้าก้าวผ่านความท้าทายในวิกฤตรอบนี้ไปได้